

Pvm/Datum/Date
15.8.2018Dnro/Dnr/DNo
Evira/3484/0004/2018

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Lausuntopyyntö 1686/01.01/2016

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI SIEMENLAIKSI SEKÄ LAIKSI SAKON TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA ANNETUN LAIN 1§:N MUUTTAMISESTA

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira kiittää mahdollisuudesta lausua otsikossa mainitusta laki-luonnoksesta.

Siemen on tärkeä tuotantopanos viljelijöille. Hyvälaatuinen siemen on menestyvän kasvintuotannon perusta siitä riippumatta, tuottaako viljelijä elintarvikkeita, eläinten rehuja vai raaka-ainetta teollisuuteen. Sertifioidun siemenen tuotantoala on vuosittain noin 36 000 ha ja tämä tuotanto varmistaa, että viljelijöiden käytössä on Suomen kasvuolosuhteisiin soveltuvia lajikkeita ja niiden siemeniä. Siemenlain tärkein tehtävä on edistää korkealaatuista kasvintuotantoa ja turvata sementuotanto.

Evira katsoo, että siemenlain päivittäminen on tarpeellista ja ajankohtaista. Maa- ja metsätalousministeriö on tuonut ehdotuksessaan mukaan useita uusia, ajankohtaisia elementtejä kuten koneellinen allekirjoitus, tunnistautumaton näytteenotto etämyynnissä, miehittämättömän ilma-aluksen käyttömahdollisuus valvonnassa, internet-sivujen sulkeminen, jos säännöksiä ei noudateta sekä mahdollisuus julkaista yksittäisiä toimijoita koskevat valvontatulokset.

Uudessa siemenlaissa lainsäädännön ulkopuolelle on jätetty vähäisten siemenmäärien markkinoille saattaminen loppukäyttäjille. Lainsäädäntö kohdentuu ammattimaisiin toimijoihin, minkä Evira katsoo oikeaksi lähestymistavaksi. Evira kannattaa sitä, että pakkaamoiden hyväksymiseen on lisätty riskiperusteisuutta ja joustavuutta siten, että tarkastukset tehdään arvioidun riskin perusteella ja hyväksynnän voimassaoloaikaa on jatkettu. Evira kannattaa sitä, että lajiketestauksen ja -hyväksynnän molemmat peruselementit eli viljelyarvokokeet ja DUS-testaus on mainittu siemenlaissa.

Viranomaisen on usein ollut vaikea pysäyttää laittomia siemenkauppiaita. Evira tukee ehdotusta uudesta seuraamusmaksusta ja mahdollisuudesta sulkea lainvastaisissa tilanteissa internet-sivuja. Evira ehdottaa, että sivujen sulkemismääräystä voisi tehostaa lisäämällä tähänkin yhteyteen mahdollisuuden käyttää uhkasakkoa. Mahdollisuus julkaista valvontatuloksia tukee myös tehokasta valvontaa.

Evira katsoo, että toimijan vahingonkorvausvelvollisuus on kohtuuton. Evira näkee, että velvollisuudella halutaan varmistaa, että kaikki viljelijät saavat hyvälaatuista siementä, mutta usein myös siemenalan toimijat ovat maanviljelijöitä tai muita pieniä toimijoita ja ankarasta vastuusta seuraava korvausvelvollisuus on heille usein taloudellisesti kohtuuton. Kaikkein

Pvm/Datum/Date
15.8.2018

Dnro/Dnr/DNo
Evira/3484/0004/2018

vaikeimmat tämän ankaran vastuun vaatimukset ovat puutarhasiementen maahantuontiyrityksille, joilla ei ole keinoja varmistaa kansainvälisten yritysten tuottamien puutarhasiementen laatua sekä siemenperunasektorille, jossa eräät kasvitaudit kuten tyvimätä, voivat esiintyä piilevinä. Virallisten siemenperunatarkastusten yhteydessä ei oireita ole näkyvissä, mutta kasvuolosuhteista johtuen joissain tapauksissa tauti seuraavana vuonna puhkeaa pellolla näkyviin. Ankaran vastuun veloitetta on mahdollista kiertää esimerkiksi internet-kaupan kautta, joten siemenalan toimijat eivät tasapuolisessa asemassa. Vastaavanlaista ankaraa vastuuta ei tiettävästi tunneta muiden EU-maiden lainsäädännössä.

YKSITYISKOHTAISET KOMMENTIT PERUSTELUIHIN

Yleisperustelut

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

1.1.1. Lainsäädäntö

Evira esittää, että korvataan lause: "Tällä ns. laatutuhoojalla tarkoitetaan" ... lauseella: "Useimmat tällä hetkellä lisäysaineistolainsäädännössä mainitut tuhoojat tulevat olemaan jatkossa näitä ns. laatutuhoojia."

1.1.2. Käytäntö

Evira esittää korjauksia:

- maatilapakkaamon, pitäisi olla **siemenpakkaamon**
- hyväksytyyn viljelystarkastuksen näytteenottaja, pitäisi olla **näytteenottaja**
- "Siemenviljelijöitä on noin tuhat. Nurmisiemenen alat ovat olleet noin kolmanneksen kokonaisuudesta..."
- "Lajike-edustajina on useita toimijoita, kuten **Boreal Kasvinjalostus Oy, Hankkija Oy, Raisioagro, Plantanova Oy, S.G. Nieminen Oy sekä perunapuolella Suomen Siemenperunakeskus Oy, HZPC Kantaperuna Oy ja FinPom Oy.**"

1.2. Nykytilan arviointi

Evira esittää, että korvataan lause: "Siemenperunasektorilla ongelmallista on näyttää, mitkä taudit ovat" ... lauseella: "Siemenperunoissa osa taudeista on sekä siemen- että maalevintäisiä. Lisäksi esimerkiksi tyvimätä voi esiintyä tarkastushetkellä piilevänä eli oireettomana, joten siemenperunoiden mukana leviävien tautien tarkastaminen on usein ongelmallista."

3.4. Ympäristövaikutukset

Eviran lisäysesitys: "Sertifioidun siemenen käyttö vähentää haitallisen vieraslajin, hukkakauran, leviämistä."

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset:

Evira esittää, että sivulla 7 uutena hallinnollisena pakkokeinona mainittu varoitus- ja laiminlyöntimaksu muutetaan pykälätekstiä vastaavasti muotoon kirjallinen varoitus ja seuraamusmaksu. Evira esittää myös, että sivulla 7 termi etäostot muutetaan termiksi etämyynti.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Evira esittää, että uusien käytäntöjen kohdalla mainittu sähköinen allekirjoitus muutetaan koneelliseksi allekirjoitukseksi. Vain koneellisesta allekirjoituksesta on säädettävä erikseen.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Sivulla 7 todetaan, että uudet säännökset koneellisesta asioinnista ovat tarpeen. Evira esittää, että koneellinen asiointi muutettaisiin muotoon sähköinen asiointi.

Pvm/Datum/Date

15.8.2018

Dnro/Dnr/DNo

Evira/3484/0004/2018

Sivulla 7 todetaan, että "Siemenen tarjoamista myyjän toimesta ostettavaksi ja vastaanotettavaksi Suomessa etämyynnillä on ollut valvonnalle ongelmia." Tarkoitetaanko tällä sitä, että valvonnan on ollut vaikea puuttua etämyyntinä tapahtuvaan siementen markkinoille saattamiseen?

Yksityiskohtaiset perustelut

1 luku Yleiset säännökset

4 § Määritelmät

Evira esittää, että perusteluissa todettu "Sertifioituun siemeneen kiinnitetään.." muutetaan pykälätekstiä vastaavasti muotoon "Sertifioidun siemen pakkaukseen painetaan tai kiinnitetään.."

Evira esittää, että perusteluteksti "Vakuustodistuksella tarkoitettaisiin... lipuketta, joka painetaan siemenerään sertifioinnin jälkeen..." muutetaan muotoon "...joka painetaan siemenerän sertifioinnin jälkeen.."

Tekstissä on käytetty mm. seuraavia termejä: ei säädelty kasvintuhooja, säännelty ei-karanteenituhooja, säädelty muu kuin unioninkaranteenituhooja ja laatutuhooja; Evira ehdottaa, että perusteluiden eri kohdissa käytetään samaa termiä.

5 § Siementen sertifiointi ja markkinoille saattaminen

Pykälän perusteluissa on todettu, että lajikkeiden tulee olla "hyväksytyjä Ruokaviraston ylläpitämään kansalliseen kasvilajikeluetteluun, Suomen Kasvilajiketiedotteeseen, tai Euroopan yhteisön viljelykasvilajien yleiseen lajikeluetteluun". Tästä saa sen käsityksen, että kansallinen kasvilajikeluettelo ja Suomen Kasvilajiketiedote ovat erillisiä asioita ja vaihtoehtoisia hyväksymismerkinnän paikkoja. Kohta tulisi muotoilla siten, että siitä selviäisi kyseessä olevan saman asian, esimerkiksi näin: "...hyväksytyjä Ruokaviraston ylläpitämään kansalliseen kasvilajikeluetteluun (Suomen Kasvilajiketiedote) tai..."

6§ Lajikkeen testaaminen ja viljelyarvokokeet

Evira esittää tekstejä täydennettäväksi seuraavasti:

- "Hakijan tulisi hakea lajikkeita Ruokaviraston toteuttamiin DUS-testeihin tai pyytää Ruokavirastoa järjestämään DUS-testaus jossakin toisessa yhteisön maassa."
- "Ehdotuksen mukaan toimija maksaa DUS-testien kustannuksia Ruokaviraston näistä suoritteiden perimän maksun mukaisesti tai ulkomaisen tutkimuslaitoksen taksan mukaan."

8§ Kasvilajikeluettelo

Evira esittää korjattavaksi: "...erottuva, pysyvä ja riittävän yhtenäinen"

10§ Geenitekniikalla muunnetun lajikkeen siemen

Evira esittää korjattavaksi: "...kynnysrajoja"..., pitäisi olla: "kynnysarvoja"

11§ Pakkaaminen ja merkitseminen

Evira esittää poistettavaksi lauseen: "Yhdistäminen koskee niitä lajeja, joille on asetettu kynnysarvot säänneltyjen ei-karanteenituhoojien osalta." Poistetaan, koska kasvipassi koskee mm. myös karanteenituhoojia.

3 luku Toiminnan harjoittaminen

14 § Toimijan ilmoitusvelvollisuus

Pykälätekstissä todetaan, että "Toimijan on tehtävä Ruokavirastolle kirjallinen ilmoitus..." Perusteluissa avataan, että "toimijan, joka saattaa markkinoille, tuo maahan tai vie maasta siementä tulisi tehdä ilmoitus toiminnastaan". Toimijan määritelmä 4 §:ssä kattaa myös tuottamisen samoin kuin soveltamisalan määritelmä. Evira katsoo, että perusteluissa olisi hyvä täsmentää, että ilmoitusvelvollisuus ei koske tuottajaa.

15 § Velvollisuus tiedoston pitämiseen

Tietoja tulee ehdotetun lain mukaan säilyttää kuuden vuoden ajan tiedon tallentamisesta. Nykyisessä siemenkauppalaissa säilytysaika on kolme vuotta. Perusteluissa olisi hyvä mainita, että pi-

Pvm/Datum/Date

15.8.2018

Dnro/Dnr/DNo

Evira/3484/0004/2018

dempi säilytysaika on tarpeen esimerkiksi tilanteissa, joissa jälkeempään tutkitaan petollista toimintaa ja jäljitetään myyjiä kauppaeriä. Vertailukohtana voisi mainita, että kirjanpitoaissa (1336/1997) kirjanpitoaineiston säilyttämisaika on vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä.

19 § Yksityisen laboratorion hyväksyminen

19 §:n perusteluissa on todettu, että "siemenyhtiölle kuuluva laboratorio saisi suorittaa tarkastuksia vain siemeneristä, jotka on tuotettu sen siemenyhtiön lukuun, jolle se kuuluu". Pitäisikö perusteluihin lisätä esimerkiksi seuraava selvennys: "Se, että siemenyhtiölle kuuluva laboratorio ylipäätään saisi tutkia omien siemeneriensä näytteitä ja se, että se ei saisi tutkia muita kuin omia eriään perustuu direktiiveihin xxx." Tämän pykälän perusteluissa olisi myös hyvä muutenkin puhua siemenierille suoritettavan tarkastuksen sijasta siementen/siemennäytteiden tutkimisesta, kuten varsinaisessa pykälätekstissäkin tehdään.

5 luku Viranomaiset

24 § Valtuutetut tarkastajat ja näytteenottajat

24 §:n perusteluissa on todettu, että "valtuutetut tarkastajat ja näytteenottajat voisivat olla myös siemenliikkeen palveluksessa olevia. Tällöin siemenliikkeiden näytteenottajat voivat ottaa näytteitä vain pakkaamonsa pakkaamista eristä". Tältäkin osin perusteluissa olisi hyvä tuoda esille se, että mahdollisuus käyttää siemenliikkeen palveluksessa olevia tarkastajia ja näytteenottajia tulee EU-direktiiveistä.

6 luku Tarkastukset ja valvonta (Evira pyytää korjaamaan luvun numeroinnin.)

26 § Tarkastusoikeus

"Tällaisissa tiloissa" viittaa harhaanjohtavasti pihapiiriin ja varasto- ja tuotantorakennuksiin vaikka nämä eivät ole pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviä tiloja. Edellisen lauseen: "Kotirauhan piiriin eivät kuuluisi..." voisi siirtää kappaleen loppuun.

29 § Tunnistautumaton näytteenotto etämyynnissä

Tunnistautumaton näytteenotto on tarpeellinen keino verkkokaupan valvonnassa.

Evira esittää, että pykälätekstin ensimmäisen lauseen sanajärjestystä muutettaisiin seuraavasti: Ruokavirasto voi valvonnan tarkoituksiin tunnistautumatta tilata toimijoilta näytteitä etäviestintävälitteiden välityksellä myytäväksi tarjottavista siemenistä.

Valvonta-asetuksessa (EU) 2017/625 on säädetty tunnistautumattomaan näytteenottoon liittyen, että toimivaltaisen viranomaisen on näytteet saatuaan varmistettava, että toimija saa tiedon siitä, että näytteet on otettu virallisen valvonnan yhteydessä. Evira katsoo, että vastaava säännös olisi hyvä lisätä myös ehdotettuun pykälään.

30 § Miehittämättömän ilma-aluksen käyttäminen valvonnassa

Perusteluissa puhutaan kotirauhan piiristä ja sekä perusteluissa että pykälätekstissä asutusta alueesta, jonka yläpuolelle lentorata ei saa kohdistua ja jota ei saa kuvata. Asutuskeskuksen tiheästi asuttu alue on määritelty Liikenteen turvallisuusvirasto Trafín määräyksessä OPS M1-32. Määräyksen mukaan asutuskeskuksen tiheästi asutun osan yläpuolella saa lennättää kauko-ohjattua ilma-alusta, kunhan Trafín määräyksen ehdot, muun muassa aluksen painosta ja lentokorkeudesta, täyttyvät. Evira katsoo, että perusteluissa olisi hyvä määritellä, mitä asutulla alueella tässä laissa tarkoitetaan ja pykälätekstiä tulisi muuttaa siten, ettei lentoradan rajoittaminen epätarkoituksenmukaisesti hankaloita valvontaa käytännössä. Pykälätekstissä mainittuja yleisen turvallisuuden vaatimuksia olisi myös hyvä avata perusteluissa. Miehittämättömiä ilma-aluksia koskevia turvallisuusvaatimuksia on annettu Trafín määräyksessä. Myös Maaseutuvirastossa on vireillä miehittämättömien ilma-alusten ottaminen käyttöön valvonnassa. Ilma-alusten käyttöä koskevat kysymykset ovat molempien virastojen sektoreilla todennäköisesti hyvin samankaltaisia. Evira katsoo, että virastojen toimialoja koskevien säännösten olisi hyvä olla mahdollisimman yhteneväisiä.

Pykälän 3 momentissa puhutaan henkilöitä koskevista oikeuksista. Tätä olisi hyvä täsmentää.

Pvm/Datum/Date

15.8.2018

Dnro/Dnr/DNo

Evira/3484/0004/2018

33 § Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

33 §:n perusteluissa todetaan salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta näin: "Valvonnassa tietoja saisi luovuttaa syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisille rikosten selvittämiseksi. Lisäksi tietoja saisi luovuttaa verohallinnolle sen laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi."

Selvyyden vuoksi perusteluissa olisi hyvä täsmentää, että tämä oikeus kattaa myös oma-aloitteisen tiedonluovutuksen, ei pelkästään pyynnöstä tapahtuvaa. Elintarvikelakia koskevassa hallituksenesitysluonnoksessa on kokonaan oma pykälänsä oma-aloitteisesta oikeudesta luovuttaa tietoja.

35 § Seuraamusmaksu

35 §:n perusteluissa ja myös pykälätekstissä on todettu, että seuraamusmaksua ei saisi määrätä, jos teosta on kulunut yli kuusi kuukautta. Tulisiko tämän ajan olla pidempi?

39 § Internetsivuston sulkeminen

Mahdollisuus määrätä internetsivusto suljettavaksi on tarpeellinen keino, kun halutaan puuttua harhaanjohtavaan markkinointiin ja säännösten noudattamatta jättämiseen. Sivuston sulkemismääräystä tulee voida tehostaa uhkasakolla. Sulkemismääräys uhkasakkotehosteineen on tarkoituksenmukainen keino silloin, kun sivuston ylläpitäjä eli markkinoinnista vastaava taho voidaan jäljittää. Määräystä ei kuitenkaan voida kohdistaa vastuulliseen tahoon, jos tätä ei tiedetä eikä pystytä jäljittämään. Tällaisissa tilanteissa Ruokaviraston tulisi voida pyynnöstä saada viranomaisapua Internetsivustojen rekisteröinnistä vastaavalta viranomaiselta. Evira toivoo, että siemenlaissa otettaisiin huomioon nämä tulevaisuudessa todennäköisesti lisääntyvät tilanteet, joissa markkinointiin on voitava puuttua, vaikka vastuullista tahoja ei pystyttäisi jäljittämään.

40 § Uhkasakko ja teettäminen

40 §:ssä säädetään uhkasakosta ja teettämisestä. Sen mukaan "Ruokavirasto voi tehostaa 36 §:ssä tarkoitettua kieltoa taikka 37 §:ssä tarkoitettua siemenen käyttöä, hävittämistä tai maastavientiä koskevaa määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella".

Eviran näkemyksen mukaan oikeuden asettaa ja tuomita uhkasakko ja teettämisuhka tukisi koskea lisäksi myös 39 §:n mukaista internetsivuston sulkemista.

Myös elintarvikelakia koskevassa hallituksenesitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että Ruokavirasto voisi määrätä internetsivuston suljettavaksi (60 §). Kyseisessä luonnoksessa säädetään myös (65 §), että valvontaviranomainen voi tehostaa tämän lain nojalla annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla tai teettämis- tai keskeyttämishallalla. Näin ollen elintarvikelakiluonnoksessa myös internetsivuston sulkemista koskevaa määräystä voi tehostaa uhkasakolla, koska uhkasakonantomahdollisuutta ei ole rajattu vain tietynlaisiin määräyksiin. Ei ole mitään syytä, etteikö uhkasakonantomahdollisuuden laajentamista internetsivuston sulkemista koskeviin määräyksiin voisi ehdottaa myös siemenlain osalta.

Teknisluonteisena kommenttina Evira pyytää tämän kohdan osalta korjaamaan seuraavat numerointivirheet: 40 §:ssä pitäisi viitata 37 §:n (Lajikkeen siemenen markkinointirajoitukset) sijasta 38 §:än (Hävittämis- ja maastavientimääräys). Sama korjaus tulee tehdä myös yksityiskohtaisin perusteluihin sivulle 23.

Johtaja


Matti Puolimatka

Yksikönjohtaja


Hanna Kortemaa